
P r i k a z i i o s v r t i

Sarajevski simpozij u čast osporavanom velikanu Krunoslavu Draganoviću

U Sarajevu je od 8. do 10. studenoga 2013. u dvorani Katoličkoga bogoslovnog fakulteta održan Međunarodni znanstveni simpozij o vrhbosanskom svećeniku dr. Krunoslavu Draganoviću. Skup su organizirale sarajevske institucije Hrvatsko kulturno društvo *Napredak*, Katolički bogoslovni fakultet i Hrvatsko katoličko dobrotvorno društvo te Hrvatski institut za povijest iz Zagreba.

Dr. Krunoslav Draganović (1903.-1983.) i danas se percipira kao jedna od najkontroverznijih osoba u novijoj hrvatskoj historiografiji, štoviše, kao najkontroverznija osoba. Dok ga dio javnosti, onaj hrvatski i katolički, doživljava kao "viteza bez mane i straha" i "Stepinčeva sljedbenika u iseljeništvu", onaj drugi, komunistički, protukatolički i srpski, uporno ga predstavlja kao "ministra i generala NDH" i "duhovnika Vražje divizije", kao "zločinca i ustaško-nacističkog popa", "špijuna u mantiji", te naposljetku kao glavnog predstavnika "hrvatske genocidnosti", "centralnu figuru ustaške emigracije" i "državnog neprijatelja broj 1". Što je istina, vrijeme će pokazati, a do istine nas mogu odvesti samo istinoljubivost i sustavna znanstvena istraživanja, oslobođena bilo koje vrste pritisaka, najmanje onih političkih i ideoloških, kojih je za trajanja komunističkog režima bilo u izobilju, a ni danas ih ne nedostaje.

Krunoslav Draganović rođen je u Brčkom 30. listopada 1903. godine. Osnovnu i srednju školu, realnu gimnaziju, završio je u Travniku i Sarajevu, u kojem je maturirao 1922. godine. U Beču je studirao elektrotehniku i strojogradnju, a potom je u Sarajevu godine 1925. započeo teološki studij koji je ondje i dovršio. Za svećenika Sarajevske nadbiskupije zaređen je 1. srpnja 1928. godine. Nakon ređenja djelovao je u Sarajevu do 1932. (*Napredak*,

Katoličko nakladno poduzeće *Accademia Regina apostolorum*, vjeroučitelj, duhovnik), kada je nastavio studij u Rimu, gdje je 1935. postigao doktorat na Papinskom orijentalnom institutu. Po povratku u Sarajevsku nadbiskupiju vršio je različite službe od jeseni 1935. do prosinca 1940. (vjeroučitelj, 1935./1936., tajnik nadbiskupa, 1936.-1939., ravnatelj Nadbiskupske kancelarije, 1939.-1940.). U prosincu 1940. preselio se u Zagreb, gdje je na Katoličkome bogoslovnom fakultetu predavao crkvenu povijest do proljeća 1943. godine.

Od kraja kolovoza 1943. do 1964. boravio je u Rimu na nekoliko mjesta. Od siječnja 1953. do 31. kolovoza 1958. djelovao je u Zavodu sv. Jeronima. Zavod je napustio pod pritiskom jugoslavenskih vlasti, koje su odlazak svećenika iz Hrvatske na studij u Rim uvjetovale Draganovićevim odlaskom iz Zavoda. Draganović je nezadovoljan napustio Zavod, a 1964. i Rim, te se preselio u Austriju, gdje je u Pressbaumu nedaleko od Beča živio do jeseni 1967. godine. Pod tajnovitim okolnostima nestao je u blizini Trsta 10. rujna 1967. godine. Dva mjeseca kasnije, u petak 10. studenog 1967., u Beogradu je objavljeno da se dragovoljno vratio u Jugoslaviju. Komunistička je vlast insceniranom farsom o "pokajanju državnog neprijatelja" djelomično postigla svoj plan razbijanja emigracije, svojega zakletog neprijatelja. Potom je Draganović uz budnu pratnju agenata Udbe nastavio raditi na sarajevskoj Visokoj bogoslovnoj školi sve do svoje smrti 5. srpnja 1983. godine.

U središtu zanimanja 23 najavljenih znanstvenika iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Njemačke i Italije bio je Draganovićev životni put, njegovo obrazovanje, svećenička služba, znanstveni rad, socijalni angažman za vrijeme i nakon Drugoga svjetskog rata, prisilni povratak u domovinu, te druge vrlo zanimljive i izazovne teme. U petak 8. studenog, u prepunoj dvorani Katoličkoga bogoslovnog fakulteta nakon pozdravnih govora predstavnika ustanova koje su organizirale simpozij i kardinala Vinka Puljića održano je šest od sedam predviđenih predavanja. Izostalo je predavanje Nikole Čiče o odnosu K. Draganovića i Hrvatskoga kulturnog društva *Napredak*. Nažalost, i iz subotnjeg je cjelodnevnog programa izostalo predavanje Gorana Mladinea o percepciji K. Draganovića u srpskoj publicistici i periodici. Velika je šteta što na skupu zbog zdravstvenih razloga nije mogao sudjelovati svećenik Milan Simčić, dugogodišnji Draganovićev suradnik iz Rima. Njegovo izlaganje o Draganovićevu odnosu s Državnim tajništvom Svete Stolice pročitao je sarajevski profesor

biblijskih znanosti Darko Tomašević. Mislim da je suviše isticati važnost tema N. Čiče i G. Mladinea, koje bi svakako trebale biti obrađene i tiskane u što skorijem zborniku radova.

Znanstveni dio simpozija započeo je u petak izlaganjem F. Topića *Život i značenje Krunoslava Draganovića za Crkvu i hrvatski narod*. Potom su istog dana rezultate svojeg istraživanja javnosti predstavili Petar Vrankić, Milenko Krešić, Zlatan Hasanbegović, Ivo Banac i Robert Jolić, a u subotu Mijo Ivurek, Hrvoje Jurčić, Andrija Lukinović, Jure Krišto, Anto Jelić, Josip Mihaljević, Martina Ravančić Grahek, Mario Jareb, Domagoj Tomas, Miroslav Akmadža, Zdenko Radelić, Vera Katz, Josip Dukić i Mato Zovkić.

Jednu od intrigantnijih tema vezanih uz Draganovića organizatori su povjerali umirovljenom arhivistu, svećeniku Zagrebačke nadbiskupije A. Lukinoviću, koji ju je izložio u radu *Arhivska ostavština prof. Krunoslava Draganovića*. Lukinović je s pravom ustvrdio da je bez Draganovićevog arhiva, koji se nalazi razasut na nekoliko mjesta, "nezamislivo pisati povijest hrvatske poslijeratne emigracije, kako crkvene i znanstvene tako i političke, gospodarske i demografske".

O *Krunoslavu Draganoviću u časopisu Hrvatska revija* govorio je J. Mihaljević, o *Draganoviću u pisanoj ostavštini Dominika Mandića R. Jolić*, a o *odnosu Krunoslava Draganovića i Ivana Tomasa D. Tomas*. O Draganovićevu istraživačkom i historiografskom radu održana su četiri predavanja. M. Krešić je analizirao *doprinos Krunoslava Draganovića hrvatskoj crkvenoj historiografiji*, M. Ivurek je dao opći *osvrt na znanstveno-istraživački rad prof. dr. Krunoslava Draganovića*, Z. Hasanbegović je analizirao Draganovića kao "*Hrvoja Bošnjana*", *pisca knjige Hrvati i Herceg-Bosna iz 1940.*, a I. Banac se osvrnuo na "*orientalni momenat*" *Draganovićeve Bosne*. Važno je istaknuti da je S. Ivurek autor najnovije knjige o Draganoviću *Život i djelo Krunoslava Draganovića*.

Temama rata i poraća te Draganovićevim radom oko spašavanja izbjeglica bavili su se M. Jareb, A. Jelić, M. Ravančić Grahek, P. Vrankić i J. Krišto. Jareb je govorio o *odnosu Krunoslava Draganovića prema poglavniku Anti Paveliću i ustaškom pokretu*, A. Jelić o *stradanju Hrvata na križnom putu*, M. Ravančić Grahek o *doprinosu Krunoslava Draganovića istraživanju komunističkih zločina*, P. Vrankić o *Draganovićevom djelovanju u Italiji (1943.-1958.) u svjetlu arhivskih izvora i najnovijih publikacija*, a J. Krišto o *Krunoslavu Draganoviću i spašavanju hrvatskih izbjeglica nakon Drugoga svjetskog rata*.

Znanstveni doprinos rasvjetljavanju Draganovićeve humanitarnog angažmana za vrijeme i nakon Drugoga svjetskog rata, zbog čega je bio jedna od najtraženijih osoba jugoslavenskoga komunističkog režima, te razjašnjenju gotovo mitizirane teme njegovog povratka u domovinu i njegovom radu sve do smrti, dali su H. Jurčić, s izlaganjem *Moji doživljaji s Draganovićem, o životu s njim u Pressbaumu, naši zajednički dani u Haus-Hof- und Staatsarchivu* u Beču, moj zadnji susret s njim u Münchenu prije njegovog puta u Trst, M. Akmadža s temom *Krunoslav Draganović u sjetlu crkveno-državnih odnosa u komunističkoj Jugoslaviji*, Z. Radelić s temom *Političke prilike u Jugoslaviji u vrijeme Draganovićeve povratka*, V. Katz s temom *Političke prilike u Bosni i Hercegovini u vrijeme Draganovićeve povratka*, J. Dukić s temom *Povratak Krunoslava Draganovića u domovinu prema pisanju onodobnog domaćeg i inozemnog tiska*, i M. Zovkić, koji je govorio o *Draganovićevoj djelatnosti nakon povratka u Jugoslaviju*.

Simpozij je završio nedjeljnim misnim slavljem u sarajevskoj katedrali Srca Isusova te pohodom grobu pokojnog K. Draganovića. Misno slavlje predvodio je kardinal Vinko Puljić u zajedništvu s pomoćnim biskupom mons. dr. Perom Sudarom te uz koncelebraciju 17 svećenika i sudjelovanje predavača na simpoziju, članova bogoslovne zajednice, redovnica i drugih vjernika. Nakon misnog slavlja sudionici simpozija pošli su na gradsko groblje Bare, gdje je D. Tomašević predvodio molitvu za pokojnog K. Draganovića, koji sasvim sigurno spada među najveće ličnosti hrvatskoga naroda.

Josip Dukić
jossd@tiscali.it